06/01/2021

Τα Φώτα του 1953 στη “Μικρή Φουντάνα”

/ Ορθόδοξες Προβολές

Κανλί Καστέλι (Προφήτης Ηλίας, Ηράκλειο Κρήτης). Η ημέρα του Αγιασμού των Υδάτων, τα Φώτα του 1953 στη “Μικρή Φουντάνα”.

Μετά την λειτουργία και το Μεγάλο Αγιασμό στην εκκλησία του Προφήτη Ηλία η λιτανεία, καθιερωμένα, καταλήγει στην πλούσια δεξαμενή της “Μικρής Φουντάνας”. Ο ιερέας ανοίγει το μεταλικό πορτάκι στην πρόσοψη κι ευλογεί τα νερά, ρίχνοντας τον σταυρό. Παρακολουθεί όλο το χωριό, άλλοι ψηλότερα, άλλοι πίσω του, με τα παιδιά να βρίσκονται στην πρώτη γραμμή.

Για την ιστορία της πηγής είναι σημαντικό να ξέρουμε ότι η πηγή αυτή με μεγάλη φυσική αέναη ροή αξιοποιήθηκε από τους αρχιτέκτονες του βυζαντινού κάστρου του Τεμένους. Μια προστατευμένη σκάλα-καλντερίμι πίσω από ημικυκλικούς πύργους με ελικοειδή διαδρομή ξεκινούσε από την περιοχή δίπλα στον “Τρυπητή” και κατέληγε εκεί που σήμερα βρίσκεται η εκκλησούλα του Αγίου Αντωνίου. Από εκεί τα υποζύγια (μουλάρια, γαϊδουράκια) αλλά και οι άνθρωποι με στάμνες γέμιζαν από το νερό της πηγής και το ανέβαζαν σε όσους ζούσαν στο κάστρο.

Αυτός ο χώρος που λέμε εκκλησία (ο Άγιος Αντώνιος) ήταν αρχικά μια εξαιρετικής ασφάλειας δεξαμενή (πάχος εξωτερικών τοίχων 1,80 μέτρα) με δύο επίπεδα και κάτωθέ της μέσα στο χώμα κι εν μέρει σκαλισμένη στο βράχο βρίσκεται η μεγάλη “κινστέρνα” (=κτιστή θολωτή δεξαμενή των βυζαντινών χρόνων [10ος αιώνας] με ειδικό κονίαμα για να μην διαφεύγει το νερό της πηγής). Αργότερα, ίσως τον 16ο αιώνα κάποιος καλόγερος ασκήτεψε εκεί αφού άνοιξε πόρτα στη δυτική πρόσοψη κι έκτοτε χρησιμοποιείται ως εκκλησία.

Η δεξαμενή αυτή είναι διπλή και επιμήκης, σήμερα απρόσιτη στο κοινό. Δεχόταν το νερό της πηγής που λέμε “Μικρή Φουντάνα” (σε διάκριση με τη “Μεγάλη Φουντάνα”(1) που βρίσκεται στην περιοχή δίπλα και βόρεια στο μοναστήρι του Άη Γιάννη κοντά στο σημερινό ελαιουργείο του Προφήτη Ηλία). Η σημερινή κρήνη διαμορφώθηκε σε χαμηλότερο επίπεδο από τη βυζαντινή δεξαμενή στον 20ό αιώνα, αρχές δεκαετίας του ’30.

(η φωτογραφία από το αρχείο του πατέρα μου Μιχαήλ Γιγουρτάκη. Την είχε τραβήξει ο Αρεταίος Κτενόπουλος [ο “Αρέτιος” όπως ήταν γνωστός στους περισσότερους, που ήταν αδερφός της Γεθσημανή] και ήταν ίσως ο μόνος που διέθετε φωτογραφική μηχανή ήδη από τα προπολεμικά χρόνια στο χωριό).

Η Μεγάλη Φουντάνα από μόνη της έχει εξαιρετικό ενδιαφέρον και θα πρέπει να αναφερθούμε ειδικά σε κάποιο άλλο δημοσίευμα επειδή είχε αξιοποιηθεί ήδη από τα αρχαία χρόνια (μινωικά, ρωμαϊκά) . Η ποσότητα νερού που πήγαζε από αυτήν ήταν η περισσότερη σε σχέση με τις υπόλοιπες πηγές γύρω από το Κανλί Καστέλλι.

Νίκος Γιγουρτάκης 2021